

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . " 2.—
četrletna . . . " 1.—
Posam. šte. . . " 010

Št. 16.

V Ljubljani, dne 17. marca 1910.

Leto V.

Na nedeljskem shodu »Slovenskega katoliškega delavskega društva« govori ravnatelj Remec. Delavstvo se naproša, naj agitira za obilno udeležbo. Shod se prične točno ob 10. uri dopoldne.

Moderna ženska vzgoja.

Delavka nam piše: V zadnjih letih se prav veliko piše in govori o takozvanem sufragetičnem problemu. Nekateri imajo to za silno nevarno kliko, da bi ženske prišle do nekake višje izobrazbe in bi se hotele nekoliko bolj o političnem položaju pobrigati. Nekateri se tega mnenja, da ženska je le za v kuhinjo in za druga dela, ki spadajo v krog gospodinje in matere. Tisti, ki to trdijo, niti ne trditve z dokazi podpreti ne morejo, zakaj da bi ženske o nobeni drugi stvari nič vedeti ne smele.

Marsikatera ženska bi bila mnogo boljša žena, mati in gospodinja, ko bi bila njena vzgoja drugačna. Marsikateri mož bi rajši ostajal doma, ko bi v ženi našel svojo pravo tovarišico, s katero bi mogel tudi kaj drugega govoriti, kakor le o navadnih gospodinskih razmerah, s katerimi ga največkrat le dolgočasi, in je tako primoran si druge iskati družbe izven domače hiše. — Tudi otroci bi našli v svoji materi boljšo vzgojiteljico, ki bi jih ne vzgajala kot prave mehkuže in nasladneže, pač pa bi jih v zgodnji mladosti navajala k junaškim činom in jih skušala utrditi duševno in telesno, kot so to nekaj vršile skrbne špartanske matere. — In kakor bi boljše vzgojene ženske bile boljše žene in matere, istotako bi bile gotovo tudi boljše gospodinjice. Ne gledale bi tako na svojo cartano kožico na obrazu in rokah, ali na svojo nakiteno obleko, ki stane včasih precej kronic in zato marsikateri možki rajši samski ostane, kakor da bi si ta velik davek na glavo nakopal.

Ali ni ta nespametna ženska vzgoja kriva veliko nereda, krivic, uboštva in nepravnosti, ki se dado le težko s številkami dokazati. Koliko nesrečnih, ločenih zakonov, umorov, samoumorov, nezakonskih

otrok itd. je, ki nastanejo večinoma iz lahkomišelnosti domišljije, katera nastane iz nepravne vzgoje? Ali pa je mogoče, da bi drugače bilo, kakor je, pri sedanjih ženskih vzgoji? Gotovo da ne. Kaj pa se pravzaprav dekleta uče v svoji mladosti, da bi mogle pozneje biti dobre gospodinje in matere? Razun navadnega šolskega pouka, kakor je branje, pisanje itd., se uče ročna dela, katerih večina v poznejših letih ne rabi. Potrudi se marsikatera le v toliko, da more koncem leta pri šolski razstavi svoje delo razstaviti. Če v šoli naredi eno srajco in spodnje krilo ali kaj enacega, pa je dovolj za celo življenje, od takrat naprej jih mora vse šivilja narediti. Ko iz šole izostanejo, jih niti mati več ne priganja šivanko v roko vzeti, pa saj tudi ni časa, ker potrebuje navadno nadaljnje izobrazbe. Tako na priliko klavir, ta mora biti, pri katerem presedi cele ure. Nato se mora tudi francosko učiti, seveda, saj slovenski jezik je kmečki, pa pravijo tudi, da je pretežak. Bolj pametno bi bilo, da bi se reklo: slovenski jezik je preziran, zato se ga še marsikateri Slovan sramuje in tudi drugi narodi se ga nočejo učiti, akoravno se istotako čita, kakor je pisan, dočim v francoščini skoro polovica pisanih črk ostane neizgovorjenih, ali pa se skup sestavljene drugače izgovarjajo kakor v abecedi; poleg tega se mora biti pa še vedno malo nahoden, da se lahko skozi nos govori, učne ure se morajo tudi precej dobro plačati, pa kaj hočemo, da je le nobel! —

Poleg klavirja in francoščine mora priti tudi plesna šola na vrsto. Seveda gospodična, ki bi ne znala klavirja igrati, francoski govoriti in slednjič še plesati ne, bi nazadnje morda ne mogla dobiti moža in morda bi radi tega bila še slaba gospodinja in mati. Plesna šola se jim zdi neizogibno potrebna, ker tam se uče komplimente delati, kretati se in ljubiti. Razun teh treh učnih predmetov jim pa veliko časa vzame takozvana toaletna. Skoro celo dopoldne leta od enega ogledala do drugega, vsa toaletna mila mora preizkusiti, katera so boljša, kateri parfumi lepše diše, potem pride na vrsto »manikura« in »pedikura«, da so lepi nohti na rokah, vedno mlada koža na obrazu, da

so lasje lepo naviti itd., itd. Za vsem tem pride na vrsto tudi čitanje romanov, seveda s čitanjem romanov se menda mlado ljudstvo najbolj izobrazi. Vprašati se pa moramo, kaj prinese več nesreče, nevere, nepravnosti, ali ako ženska čita brezvestne, umazane romane, ali ako bi čitala kak krščansko politični časnik. Kar gospodična čita in se uči, to bo delala tudi kot gospa in tako bo učila tudi svojo deco. — Potem ko je že toliko zatega časa potratila pri teh nepotrebnih delih, seveda, mora tudi malo na zrak, da se ne osmradi. Da bi kakšno hišno delo v roko prijela, za to ni časa, pa saj ji njena mati tega ne pusti, ker to je »preordiner«, da bi taka fina gospodična včasih tudi »fajla fon habenichst«, za kako navadno delo prijela.

Na ta način se navadno vzgajajo mlade gospice, predno postanejo fine gospe. Seveda gospodje s takimi ženami niso posebno zadovoljni, mogoče v začetku, dokler so še bolj lahkomišelní, a pozneje gotovo ne več, posebno kadar naravna lepota z lic izgine in velike svote njihovega zasluženega denarja gredo za parfume in šminke. Prav gotovo, ko bi se ženske nekoliko bolj v političnem oziru izobraževale, bi nikdar ne napravile toliko škode, kakor jo pri tej moderni vzgoji. Tudi krščanstvo bi se v tem oziru povzdignilo, ker ravno potravnost in nečimurnost najbolj ušesa krščanstvu zapirata.

Radoslava.

Tobačno delavstvo.

Za stare penzioniste. Dne 26. februarja se je drugič zavzela »Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza« za stare penzioniste. Deputacija je natančno opisala finančnemu ministru žalosten položaj, v katerem se nahaja tobačno delavstvo. Finančni minister je obljubil, da bo vse storil, kar bo mogel. Pred 1. januarjem pa bo težko mogoče kaj storiti. Poslanec Kunschak je potem, ko je bila deputacija odpuščena, prosil finančnega ministra, če bi ne bilo mogoče že letos podeliti prizadetim kake podpore. Finančni minister je rekel, da se bo oziral

Dr. Krek: »Turški križ.« »Tri sestre«: Cena izvodu 1 K, 10 izvodov 8 K. Založilo »Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Selcih«. V Ljubljani, 1910. Tisk Katoliške tiskarne. Dobiva se v »Zavodu sv. Stanislava« v št. Vidu nad Ljubljano in pri »Katoliškem slovenskem izobraževalnem društvu v Selcih nad Škofjo Loko« in če se ne motimo tudi v »Katoliški bukvarni«. Prva igra »Turški križ« opisuje tiste čase, ko so še Turki pustošili našo domovino. S tole nežno pesmico se pričinja:

Marija je krancelj spletala,
ga je dekličem šenkala.
Katera ta krancelj prav drži,
ta se v nebesih veseli.
Katera ta krancelj zapusti,
tista na dnu pekla gori.
Jezus je vsmiljenga srca,
kar ga prosimo, to nam da.
Pa ga prosimo za svet raj,
Jezus, Marija nam ga daj.

Pesniško opisuje (str. 12.) pisatelj Selško dolino. Solnce lega spat za Petrovo brdo, zlatordeče, kakor bi se napilo kje človeške krvi. Ti oblaki, ki se spenjajo z nebe-

škega oboka, so kakor zavesa, tkane iz tanke, bele volne, pozlačene ob nagubanih robovih. Skale po vrhovih goré. Blegušu se sveti samo še širokè teme: drugače je pa že zavil v črni plašč svojih gozdov in livad. Ratitovske čeri iztegujejo svoje dolge sence v globoke grape, kjer se izgublajo v temi. Zada pa gleda kakor orel z razprostrtimi perotmi žareči Triglav iznad skalnega platu. Ti moj Triglav, ko bi ti znal govoriti in mi povedati, kaj si vse videl po tej naši lepi zemlji. To bi pravil o znoju in potu, ki so ga lili vrli tvoji sinovi in hčere, ko so s plugom in motiko, krampom in koso, brano in srpom ubadali v trdo prst, da jim je dala košček črnega kruha. Pa o še večjih potokih rdeče krvi, ki je tekla po moji domovini. Zato si tako rad zakriješ v črno krilo svojo staro glavo, da ne vidimo solz, ki jih plačeš v svojih spominih. Takrat se mi zdiš, kakor moja tetica z njeno črno pečo. Danes si pa jasen in svetel, kakor je jasno in svetlo moje srce. Oh, da bi te mogle zdramiti iz tvojega mrija, vse strele, kar se jih je nabralo v tvojem osrčju, bi zbrala in jih smrtnonosne polučala na sovraga, ki tlači naš dom in njegovo družino. Hoče se mi sile, da bi pretrgala tvoje skale in z njimi zmečka-

la vse, ki kale naš mir in trgajo naše duše. Pa z vrha zelene Jelovice bi izruvala najmočnejšo jelko in jo omočila v zapadajoče solnce in zarisala z njo na tvoje prsi Marijino ime, da bi se ne upali krvoločniki prestopiti mej v zemljo, ki jo ti varuješ. — Igra je krasna, a težka za igralca in zahteva, da se, kdor jo predstavlja, ne le površno, ampak popolnoma zatopi vanjo. Že danes javimo, da jo namerava predstavljati »Ljudski oder« najbrže na Velikonočni ponedeljek v ljubljanskem »Rokodelskem Domu«.

× × ×

»Tri sestre« so se že v Ljubljani predstavljale. Zato ne objavimo odlomkov iz nje. Pričakujemo, da postaneta igri »Turški križ« in »Tri sestre« last slovenskega ljudstva, iz katerega duše ju je povzel njunin pisatelj. Naj se predstavljata po odrih naše izobraževalne ljudske organizacije, ampak šele po skrbni, natančni in ne po površni pripravi, ker sta igri klasični in ne delo za kratek hec. Ljudstvo in tudi krščansko-socialno delavstvo bo poseglo po lični dr. Krekovi knjižici, ki je vzeta ljudstvu iz srca.

Ljubljansko delavstvo! V nedeljo ob 10. uri dop. shod v S. K. S. Z.

na po poslancu Kunschaku izraženo željo. Tudi v proračunski razpravi se je poslanec Kunschak toplo zavzel za stare penzioniste in penzionistovke. Razsodno tobačno delavstvo zdaj lahko samo zna in izprevidi, kdo da se poteguje za tobačno delavstvo. Naša krščanska organizacija je že v polni meri storila svojo dolžnost, dobila že obljube, socialni demokrati pa menda še zdaj izdelujejo svojo spomenico, potem bodo pa zopet kričali, da so le vse in vse zopet sami storili. Na tako prozorno igro seveda tobačno delavstvo ne nasede!

Poln napadov na naše ljudi je zopet zadnji socialno-demokratski listič, ki si je zaslužil že po pravici naslov »Delavski ova-duh«. Na lepa pota jo je ta listič zapeljal, ker se podlo norčuje iz tistih delavk, ki so vse svoje moči zapustile v tvornici.

Krščanski tobačni delavci! Krščanske tobačne delavke! Agitirajte za vstop v »Podporno društvo« in v »Avstrijsko krščansko tobačno delavsko zvezo«.

Tobačno delavstvo opozarjamo na nedeljski shod »Slov. katoliškega delavskega društva«, ki se prične točno ob 10. dopoldne v S. K. S. Z.

Važno predavanje za naše delavke. S. K. S. Z. je preskrbela za prihodnji torek za važno predavanje našim delavkam. V torek, točno ob pol 8. uri zvečer bo v dvorani »Slovenske krščanske-socialne zveze« predavala učiteljica gospodična Jerica Zemljanova: »Naša delavka in gospodinjstvo«. Delavke, prihitite vse v svojo lastno korist k temu poučnemu predavanju!

Užaljeni sodrugi. Glasilo denuncijan-tov c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani, »Tobačni delavec«, se bridko pritožuje nad člankom »Škandal«, ki ga je prinesel »Slovenec« ob priliki imenovanja zaupnikov vodstva tovarne v bolniško blagajno. Denuncijantom ni prav, da se je v članku razkrinkala ljubezen ravnatelja tobačne tovarne do socialnih demokratov. Tovarniško vodstvo ima pravico imenovati v bolniško blagajno svoje zaupnike. Imenovalo pa je štiri socialne demokrate. S tem je udarilo po licu ogromno večino delavstva na ljubo peščici socialnih demokratov. Krščansko-socialno delavstvo, ki zastopa delavske interese, se nikakor ne zavzema za zastopstvo nasprotnih interesov ter prepušča z veseljem rdečkarjem, da zastopajo delavstvu nasprotno stališče. Toda od voditelja tovarne pa moramo zahtevati, da je vsaj nepristranski. Ker se pa to ni zgodilo, pa smemo trditi, da so socialni demokratje zaupniki vodstva, in to je »škandal«. Sicer pa sami priznavajo, kar je bilo v dotičnem članku.

Med brati in sestrami.

Danes praznuje poslanec Jožef Gostinčar svojo petdesetletnico.

Vič-Glince. Krona raznim pobožnostim in svečanostim, ki so se vršile tu, odkar stoji v sredi naše župnije krasna cerkev sv. Antona, se bo položila v dnevih milosti od 20. do 28. novembra t. l., ko bomo pod vodstvom oo. jezuitov obhajali tukaj sv. misijon. S sv. misijonom bomo obenem proslavili tudi 700-letnico ustanovitve frančiškanskega reda. S tem, da se bo vsa župnija duhovno prenovila in še trdnjše oklenila edinozveličavnih nauk matere sv. cerkve, bomo gotovo najkristnejše in najveličastnejše obhajali 700-letnico za sv. cerkev in vse človeštvo toli zaslužnega reda. Dobro delavstvo se je razveselilo, ko se je naznanil sv. misijon, saj vé, da mu bo s to izredno pobožnostjo dana lepa prilika oblažiti, potolažiti svoje srce in preskrbeti se z onim blagim mirom, ki ga moremo dobiti edino pri Kralju miru. Da se bo zlasti delavstvu ustreglo, se bodo misijonske pobožnosti vršile zlasti zjutraj in zvečer. Med tednom bosta na dan le dva govora, in sicer ob 5. zjutraj in ob 7. zvečer. Da bo uspeh sv. misijona tem obilnejši, se te dni vsak večer ob pol 7. uri zbiramo v župni cerkvi k skupni molitvi sv. rožnega venca.

Ljubljana. V Dragotin Hribarjevi tvornici za pletenje vladajo prav nazadnjaške razmere. Dosedaj se ni še čulo od tu nič v javnosti, ker so tu večinoma mlade, še ne-

izkušene delavke. Vpeljano je akordno de-lo, ki je pa tako urejeno, da si uboga delavka dostikrat niti toliko ne zasluži, da bi imela za kosilo. Je pa tu nastavljena neka poslovodkinja, ki se zlasti odlikuje v kričanju. Okrog strojev hodi in opazuje, katera bi kaj več zaslužila. In kaj stori? Vzame ji po več parov nogovic in jih nikamor ne vpiše. Tako so delavke oškodovane na zaslužku. Če pa še to ne zadostuje, pa pri sprejemu izgotovljenega dela škartira toliko, kolikor se ji zdi. In tega zopet ne vpiše nikamor. Tako morajo uboge reve zastonj delati. Škartirano blago pa se vseeno proda kot dobro, ne da bi se dalo nazaj v popravilo. Take razmere bi morale priti pred obrtnega nadzornika, kateremu je pa vse to deveta briga, ali ap pred obrtno sodišče. To je vendar že preveč, da delavke na akord niti po kroni na dan dostikrat ne zaslužijo, in to po čisto navadni goljufiji. Zelo potreba je pri nas kake organizacije. Naj bi se Jugoslovanska strokovna zveza malo ozrla na nas. Za danes naj to zadostuje, če ne bo nič pomagalo, bomo pa na druga vrata potrkali.

Gratkorn pri Gratweinu na Štajerskem.

Dovolite, gosp. urednik, tudi nam za enkrat malo prostora v Vašem cenjenem glasilu delavstva. Zadnji čas smo izvedeli, da pride ravnatelj Tittel iz Vevč zopet nazaj k nam. Po pravici povem, da je ta vest delavstvo tu zelo prestrašila, kajti dobro nam je še v spominu, kaj je ta blagi mož pri nas že hudega učinil. Tukajšnje delavstvo ne bo 50 let prišlo na tisto stopinjo kot je bilo pred njim, takimenovanim delavskim prijateljem. Uničil je vsakega, kdor ni trobil v njegov rog. Celo okolico je hotel spraviti pod svojo komando. Pri občini je pogorel, ker se mu ni posrečilo, da bi bil prišel do časti in oblasti, ki jo je tako želel; a zato se je tem hujše maščeval nad delavstvom, katero je pripravil ob vse. Bil je tu tudi glavni agent »pročodrimovcev«. Podpiral je povsod svobodomiselne šole. Delavec pa, ako je količkaj svobodno mislil, je bil takoj na cesti. Na ta način jih je okrog 400 spravil ob kruh in deloma tudi ob čast. Ni se oziral na to, je li samec ali oženjen in hranitelj številne obitelji. Pri plači je vzel na tisoče kronic delavcem, doklad je približno polovico odtrgal. In sedaj se nam ta tako dobri gospod zopet obeta, da pride k nam nazaj in nam še te ostanke, kar nam je še ostalo, pobere. Bog naj nas čuva pred takimi trinogi! Seveda se zna prilizovati svojim častivcem, katerih, žali Bog, ne manjka nikjer. On bi rad poveljeval celi okolici, revež delavec in vse, kar se giblje, naj bi pa ležalo v prahu pred njim in ga častilo kot mohamedanci svojega preroka Mohameda. Res, po pravici se delavstvo trese pred njim. Kakor smo brali v »Naši Moči«, tudi v Vevčah dela na to, da bi uničil ondoto delavstvo. Pazite se, da ne naredi z Vami tako, kot je z nami! Držite se krepko svoje organizacije, da je Vam ne razbije!

Trst. Na tiho nedeljo smo imele v »Narodnem domu« v svoji sredi tržaškega slovenskega postnega pridigarja č. g. J. Kalana. Č. g. predavatelj nam je govoril o izselniškem vprašanju in ženskem varstvu. Statistično nam je dokazal z ogromnimi številkami propalost mladih deklet, ki se po raznih velikih mestih, skoraj bi se reklo, izgube za vse življenje ali tudi celo za večnost, in največ se jih izgubi med 12. in 20. letom. Govornik nam je podal statistiko iz več mest. Tako n. pr. nam je povedal, da je bilo v nekem mestu v teku enega leta sod-niji izročenih 2838 deklet, in med temi jih je bilo 1655 med 12. in 18. letom, da, celo po 11 let stare se dobe, ki le od greha žive. Slike, ki nam jih je podajal, bodisi iz moderne izseljevanja, o kupčiji z dekleti, o moralni propalosti in prostituciji, so jako žalostne. Zato nas je nasproti temu vne-mal k apostolstvu, da naj ne skrbimo samo zase, pač pa tudi za druge, ki so izven Mari-jine družbe. Zato je predlagal, naj bi se iz društva »zveze Mar. dom« ustanovil zavod s posebnim imenom izven »Marijinega do-ma« za tista brezposelna dekleta, ki ne za-hajajo v Marijino družbo. Ta predlog je bil soglasno sprejet, v dokaz bilo je dolgotraj-no burno odobravanje in ploskanje. Govor se je končal z burnimi živijo-klici na našega

č. gospoda voditelja. Zdaj pa želimo, da bi te besede govornikove ne bile zastonj, pač pa da bi se gorečnost onega dneva kmalu pokazala v javnem delu za splošni blagor naših deklet!

Sava. Naše »Strokovno društvo« je zo-pet zgubilo dva člana. Dne 3. marca je umrl v dobi 30 let Janez Justin iz Javornika, dne 5. marca pa Valentin Ličof iz Potokov. Oba sta bila člana od ustanovitve društva ter naročnika »Naše Moči«. Bodi jima zemljica lahka, a mi jima ohranimo hvaležen spomin.

Jesenice. Vemo sicer, da ima vsa fraka-rija delavca za neko nižje bitje, ki je komaj vredno, da se imenuje človek. Vemo, da bi jeseniško mlado liberalstvo rajši danes kot jutri odtrgalo delavstvu od ust zadnjo skor-jico kruha, četudi bi bila tako suha, da bi je še liberalen pes ne pregriznil. A da bo celo naše okrajno glavarstvo, ki bi imelo biti pač nepristranski delivec pravice vsa-kemu v enaki meri, tako naklonjeno libe-ralstvu, delavstvu pa tako očmavsko, tega pa bi si ne bili mislili. Liberalci dobi vse, četudi bi vsa okolica protestirala rproti te-mu, da, če bi se uprla tudi vsa občina, ka-tere se niti za mnenje ne vpraša. Okrajno glavarstvo podpira jeseniški liberalizem in deli liberalcem koncesije kot kolajne za gostilne, kavarne, prenočišča itd., da bodo liberalci pri njem lahko pili do 11. ure zve-čer v gostilni, do jutra pa v kavarni. Pre-nočili bodo pa cel dan v hotelskih poste-ljah. Tudi trpin potrebuje v pičlo odmerje-nih trenutkih med tovarniškim delom, da si okrepi svoje izmučene ude, da more do konca dovršiti svoj trudapolni šiht. Libera-lec, ki ga od dolgega časa bolijo kosti, imej vse na razpolago, delavec naj se pa muči pri martinovih pečeh. To je načelo liberalnega režima povsod, in Jesenice niso izvzete. Zatorej delavstvo skupaj proti liberalstvu, dokler ne izginejo zadnje njegove proti-delavske nakane in sledi.

Učitelj Šifrer išče dopisnika »Naše Moči«. Ker pa dopisnik ne zahaja k Kumru, ga ne more dobiti. Spravil se je nad šolske otroka, pa vsaj ne misli, da jih je že toliko izučil, da pišejo v »Našo Moč«, ker se še podpisati ne znajo. Zaradi tega, ker so po njegovem mnenju dopisovalci »Naše Moči«, kot on »Nemškega Naroda«, ne pusti otrokom v šoli na stran. Veš kaj, Matevž, poleg tvojih učencev je še mnogo drugih dopisni-kov, ki imajo na cente gradiva proti libe-ralnemu učiteljem. Med tem gradivom je še več sto podpisov, ki protestirajo zoper libe-ralno učiteljstvo na Jesenicah. Zatorej na lov za doipsnikom, da ga spravite v »špeh-kamro«, drugače bo še vedno zasledoval vaše lumparije.

Za kratek čas. Oni Joža in Matevž, ki sta pred nekaj dnevi v »Slovenskem Domu« zabavljala čez jeseniški »klerikalni ajmoht«, sta se te dni srečala na Savi. Eden je prišel od Javornika, drugi pa izpod Možaklje. Začela sta sledeči razgovor: Joža: »Matevž, ali imate pri vas kaj barab?« — Matevž: »Imamo kakih 10 ali 15 sokolov!« — Jože: »I, česa ne poveš.« — Matevž: »Res, veš, načelnik sokola iz N. je šel pred kratkim v Ameriko in od tam je pisal svojim »bra-tom« to-le zanimivo pismo: Preljubi moji sokoli, ako hočete biti odkritosrčni, morate priznati, da ste vsi barabe, in jaz, dokler sem bil vaš načelnik, sem bil »oberbaraba«. Veš, to pismo je pa prav res pisal.« Oba sta si pa mislila: načelnik mora že vedeti, kako in kaj. Mi pa pravimo, da ta Joža in Matevž res vse zavohata in čez vse zabavljata. To pa zato povemo, da sokolski do-pisniki ne bodo mislili, da zabavljata samo čez »ajmoht«.

Prometna zveza.

IZ KROGA PROŽNIH DELAVCEV.

Jako imenitna in častna mora biti služ-ba železničarjev. Ni še dolgo tega, je neki oče prišel s svojo hčerjo v Ljubljano in vpraša nekega že priletnega železničarja, če on vé za kakega ženina železničarja, ker bi rad svojo hčer oženil in bi ji tudi veliko do-tal, samo da bi »ajzenponarja« omožila. Kako ponosni so pa šele železničarji sami, saj so udje največje družbe, ki uživa naj-večje zaupanje celega sveta.

Da se pa železničarju ne godi tako posebno povoljno, je pa tudi gotovo. Ako gremo k posameznim kategorijam in tukaj opazujemo, takoj vidimo, da se tudi ne cedi med in mleko, kakor si slika marsikdo. Najbolj žalostna vrsta železničarjev so prožni delavci; poleti jih prepeka solnce, da se z njih obrazov cedé same dobrote, ko se poté, kakor bi jih z vodo polival, ali pa jih dež pere, da se Bog usmili. Pozimi jih mraz in burja obdelujeta ali pa jih snežne muhe obletavajo, da se ne pozna, ali imajo obleko iz blaga ali iz snega. To so največji reveži in trpini na železnici, pri tem so pa tudi najslabše plačani in še vsake četrte ure, ki jo mora kdo radi slabega vremena izgubiti, mu je črtan in koncem meseca odračen. Sploh se te prožne delavce smatra kakor za nekakšne plačane sužnje in se jih zmerja z raznimi priimki, ali če kaj prosijo, se jim reče: potrpite, bodele že dobili, ali pa se jim še sploh na kratko reče: vi nimate pravice prositi, kar se pogosto prigodi pri prožnih delavcih. Priden bodi pa delaj in molči, je parola zanje. Mislimo pa, da, četudi nismo ravno v visoke šole hodili, kakor naši gospodje nadzorniki in priganjači, vendar zaslužimo, ker smo ravno tako ljudje iz mesa in krvi, kakor oni in tudi ravno tisti družbi služimo, kakor oni, in imamo ravno tako pravico zahtevati zboljšanje našega položaja. Torej prosimo naše slavno vodstvo, da se tudi na nas ozira in nam izboljša plače in naš delovni red. Napravijo naj se mesečne plače in naj nam tudi vsake četrte ure, ki jo moramo izgubiti radi dežja, ne odračunajo. Pripoznajo naj se nam posebne doklade za nočno delo, kakor tudi kadar moramo ob nedeljah delati. Vsi oni delavci, ki so eno leto pri železnici in so spoznani za sposobne za železniško službo, naj se po preteku enega leta sprejmejo v provizijski zaklad, da ne bo treba čakati tri leta, kakor se glasijo pravila. V slučaju bolezni naj dobe naše žene in otroci zdravniško pomoč, kakor tudi zdravila brezplačno. Vpeljejo naj se plačilni listi, kakor je že bilo obljubljen leta 1907. v okrožnici št. 385 H., da bi vsakdo vedel, koliko je zaslužil in koliko mu je odtegnjeno in koliko dobi še izplačanega; čeprav se je neki prožni mojster izrazil: Seveda, potem bi pa moral za vsakega delavca imeti enega uradnika. Dobro vemo, da radi tega ne bo treba niti enega uradnika več, saj jih je že tako skoro več kakor pa delavcev! Ti imajo lep čas; mesto da bi se po pisarnah pogovarjali in burke uganjali ter smodke pušili, naj pa za kratek čas tudi delavske plačilne listke spišejo, saj jih drugod tudi delajo in pišejo. Pa še eno želimo, da bi se pri delitvi starih pragov (švelerjev) bolj oziralo na delavstvo, kakor do sedaj, ker dosedaj je navadno veljala pavšala, da tisti, ki si lahko drva kupi, dobi pragove, a tisti, ki je slabo plačan in ki si drva težko kupi, pa ne. Radi bi tudi vedeli, katera je tista oseba pri direkciji, ki to odločuje. Kadar se vpisuje za naročenje pragov (švelerjev), se vsakega vpiše in se mu že tudi števílo določi, koliko jih dobi in vsak potem z mirno vestjo misli: no, saj bodem toliko in toliko švelerjev dobil. A kako je presenečen, ko pride čas delitve in vpraša, če bo kaj dobil, pa se mu na kratko pove: ne dobite nič, vas so pri direkciji črtali! So pa navadno taki črtani, ki niso gospodu prožnemu mojstru na srcu. In potem pa tudi, kako se delijo, to smo videli minulo jesen. Bilo je rečeno, kdor hoče švelerje, naj si jih pride iskat, dobi jih deset kot »foršus«, druge pa dobi, kadar pridejo liste. Tu si jih je eden lahko vzel, kolikor se mu jih je zlubilo, ker se niso delili, drugi pa, ki so imeli naročene, so pa čakali in čakali, a nič dobili, ker niso vedeli, da se dobijo.

Tovariši, le na noge za vaše pravice, ker ako boste pridno in vestno delali, smete tudi zahtevati plačilo za vaš trud! Torej na delo za pravice naše! Pomagajmo si!

Lisjakov opazovalec.

Vsak si želi srečen in zadovoljen biti. Kovač, ko kuje razbeljeno železo in razbija, si želi, da bi iz tega železa nastalo ono orodje, s katerim si bode olajšal svoje delo. Brisoč si znoj s čela, z zadovoljnim srcem in bistrim očesom opazuje plačilo svojega truda in opžrtvovalnosti, ker pozabljen je vse trpljenje. Kovač svoje sreče je pa tudi vsak organiziran železničar, ker on se zaveda, da je član enega velikega svetovnega obrata ter ponosen mora biti na svoj stan, ker dobro vé, koliko da mu zaupa takorekoč celi svet, vsaj koliko milijonov potnikov je,

ki se vozijo po železnici, ki v nje varnost izročajo svoje življenje in last. Koliko milijonov milijonov vrednosti izroča veletrgovina in industrija in druge obrtnije železnici za prevažanje iz enega kraja v drugega, torej ali ne moreš biti ponosen svojega stanu, ki mu največ zaupa celi svet? Da, ponosen je vsak železničar, in tudi mora biti ponosen. Da, pa tudi kako žalosten je, ko vidi, koliko mu zaupa svet, pa kako slabo se njemu godi in njegovi družini: ker ni on pravi kovač svoje sreče in zadovoljnosti. V potu svojega obraza on mirno dela in trpi, da v zgodnji mladosti že grbast postaja njegov hrbet in od polno skrbi mu postajajo srebrni lasje na njegovi glavi, po razoranem licu pa solza nezadovoljnosti orje njegove gube, ker dobro čuti, da, dobro vé, da se zahteva vestnost v njegovi službi, a nihče ga ne vpraša, ali si zadovoljen s svojim stanom, ampak le daj in daj, saj si plačan. Da, gotovo plačan, pa kako, saj so tudi nekdanji sužnji bili plačani, pa kako, prepustimo mi zgodovini, jasno je pa tudi nam, da smo tudi mi proletarci moderni sužnji dvajsetega stoletja. Če si nezadovoljen, če tožiš, da ne moreš izhajati, kratko se ti reče: saj si dobro plačan, kje pa dobiš več? če ti ni prav, pa si pomagaj! Da, dragi, lahko je reči, da si dobro plačan, pa kateri? Tisti, ki hodijo po pisarnah s srebrnimi ali zlatimi ovratniki in zvezdami na rami ali pod vratom, da se lesketajo kakor večernica ali danica na nebu, tisti, ki še ne vedo, kaj je delo, drugače kakor na popirju, ali pa če slučajno vidi pri oknu, kako se ubogi trpini trudijo in mučijo ter žrtvujejo svoje zdravje in življenje v blagor in prid železnice, v prid kapitala, o da, lepo in veselo je gledati uboge proletarce, a okušati, kako ovseno grenak je njih kruh, to je pa težko in hudo; in on, ko pride k obedu, tu je že služkinj, ki čakajo na njegov prihod, da mu bodo postregle s svojo največjo požrtvovalnostjo z najboljšimi jedili in pijačami kar bode njemu gotovo ugalalo. A kaj pa ubogi proletarec? Ves zmučen pride na svoj dom ali pa mu žena ali kateri otrok na proti prinese, in kakšna razlika med onim in tem? V Bogu se je trudil, v potu obraza je delal, da je sedaj zmučen, da se mu še jesti ne ljubi, vsaj, kako bi imel veselje, ko ni srečno in zadovoljno njegovo srce, ker je njegovo gospodarsko in družinsko stanje žalostno, ker si radi njegove borne plače in silne draginje ne more nabaviti potrebnega, kar bi rabilo njegovo telo in njegova družina? Slaba hrana, pomanjkanje na vsem, ni čuda, če se v zgodnji mladosti grbi njegov hrbet, po tleh vlačijo noge in je razoran njegovo lice in postajajo srebrnikasti njegovi lasje. Le s težkim srcem toži o silni draginji in borni plači, a koliko jih mora pa še zraven preslišati od svoje žene in mnogoštevilne družine; eden, kako to, da si prinesel tako malo denarja, drugi, daj mi za to, drugi zopet, daj mi to, kupi mi ono, kar rabi nujno in v resnici, da, dostikrat se sramuje svoje lastne družine, ker ji ne more nabaviti potrebnega. Če pa trka pri svojih predstopnikih za boljšo plačo, pa občuti le trdo srce, le redkokada da se mu izboljša za kak vinar, in še tisto, kakor da bi mu bili Bogsigavedi kaj dali, pet, mogoče 10 odstotkov, če se mu zboljša plača, sedaj pa molči na leta leta, in kakor se izve, da je on dobil 5 ali 10 odstotkov boljšo plačo, je že vsaka stvar dva ali štiri vinarje dražja. Lep zgled nam daje leto 1907. Dobili smo plače zvišane za 10 do 15 odstotkov, a je bilo takoj vse dražje, moka se je podražila za 22 vinarjev pri kilogramu, meso za 20 vinarjev, slanina za 40 vinarjev, olje za 36 vinarjev, premog za 3 K 40 vin. pri 1000 kilogramih, drva za 1 K 26 vin kubični meter, stanovanje 15 do 30 odstotkov. čevlji 2 do 4 K pri paru, blago za obleko 25 do 50 odstotkov, mleko 4 vinarje pri kilogramu, fižol 10 vinarje pri kilogramu, jajca 2 do 4 vinarje pri komadu, in tako, karkoli kupiš, vse je dražje, da pa cene nič ne padejo, je pa tudi gotovo, pred dvema letoma je živinska cena padla za 30 do 50 odstotkov, a meso ni bilo nič cenejše, vino, katerega pa delavec že itak ne sme piti radi njegovih prekratkih dohodkov, dasi bi ga bil potreben kot suha kepa dežja, dasi je cena padla 14 do 22 kron pri hektolitru, bi ga gostilničarji najrajši še dražje prodajali kakor poprej. Torej vse dražje, samo sol je vedno ene cene. Če ubogi proletarec toži svojim višjim, kako je vse drago, mogoče pokimajo, da je res in tudi oni tožijo, kakšna draginja da je, a izboljšanja plače za proletarca ni. Slavni go-

spodje, izpreglejte ta borni proletarski stan in dajte zvišati plače, ali pa vzemite naše družine v oskrbo z vsm potrebnim, da bomo mogli pošteno živeti in spodobno se oblačiti, da se nam ne bo trbea sramovati na ulico se pokazati, kakor se moramo sedaj, da bomo mogli pošteno živeti. Potem bode imeli in mogli ponosno reči: naše ljudstvo je srečno in zadovoljno, kar bode tudi v resnici, ker bode z največjim veseljem delalo in opravljalo svojo službo v blagor vam in v blagor svojih družin. Z mirnim in veselim srcem bode gledalo ono orodje, ki si ga je kovalo in si ga še kuje s toliko bridkostjo in težavo, ker bode zadovoljno, bode izkazovalo hvaležnost do svojih višjih. — Prosimo pa tudi in opozarjamo naše slavne zastopnike ljudstva, naše poslance, naj nas oni v resnici zastopajo v zastopu postavodaje ter naj odločno nastopijo proti oderuškemu kapitalu. Državni zbor naj izpelje že enkrat stavljeno resolucijo (predlog) stavljeno po našem poslancu, zakon proti draginji, da bi država sama določala ceno živilom, da ne bi mogli kapitalisti-kupci in prodajalci tako odirati in izsesavati s svojimi špekulacijami to bomo ljudstvo, kakor se ravno dandanes godi, da sme iti s cenami kvišku, kakor se komur zljubi, ker njih skrb je samo, da se polnijo judovske bisage, a ti, borni proletarec, pa delaj kakor hočeš, vsaj ako moreš ali ne moreš, živeti moraš. Torej na noge, slavni gospodje državni poslanci in zahtevajte pravice za blagor proletarskega ljudstva, ker le v poštenu zakonodaji proti kapitalizmu je rešitev proletarstva. Vsi železniški proletarci pa se združimo skupno pod en prapor krščanskega mišljenja, ker le pod tem praporom se bomo mogli zvesto vojskovati za blagor nas, naših družin in naših potomcev. Zavist in sovraštvo, dvoreznost naj ne vlada med nami, ampak vlada in vodi naj nas solidarnost v delu, v boju, in gotovo si bomo zagotovili boljšo bodočnost, da ne bomo moderni sužnji, kakor smo sedaj.

**Nihče več ne godrnja
Čez slabosti in težave,
Ako**

**spozná,
Ki drži želodce zdrave!**

**Najboljše krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!**

Ljudska kakovost liter K 2'40.
Kabinetna kakovost " " 4'80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Ponaredbe kaznive.

A. ŽIBERT
• LJUBLJANA •
PREŠERNOVA ULICA
PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLEJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (švaninega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovno-life se poslužiti tvrdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tvrdke so: Pri Skofu, Počarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te preprčali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tvrdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d.
Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.
- Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moške oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.	nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.	Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.	Ribje olje, steklenica 1 krono.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.	Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.	Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.	Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Odvajalne kroglice, škatljica 80 vin.	Trpotčev sok, izvrstno pripravek proti kašlju stekl. 1 K.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju	Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
	Železnate kroglice, proti bleidici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovčkov za izseljence, srebrnih ur in verig in vseh galanterijskih predmetov priporočam

Čudovito nizke cene!

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem preprčati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavica kron 420.537-92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela 'Union' za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 % brez kaknega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakega 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šibar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svoje bogate zaloge ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

